

УДК 339.97

Метеленко Н.Г.

доктор економічних наук, професор, директорка

Храпкін О.М.

Wyższa Szkoła Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach

Оглобліна В.С.

master of Science in Business, Nord University, Norway, Bodø,

здобувач вищої освіти

Інженерний навчально-науковий інститут

ім. Ю.М. Потебні Запорізького національного університету

ТРАНСФЕРТНЕ ЦІНОУТВОРЕННЯ В ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ЗЕД: МЕТОДИЧНА ТА ЗАКОНОДАВЧА СКЛАДОВІ

Запорукою перемоги у війні є працююча економіка; допомогти економіці вижити, серед іншого, можна адаптацією та пом'якшенням правил податкового контролю. Зовнішній сектор економіки будь-якої країни відчуває економічний «тиск», як з боку інших країн-партнерів або конкурентів на світових ринках, так і з боку власного внутрішнього ринку та його інституцій інфраструктури. Така дуалістична залежність зумовлює високий рівень волатильності у відносинах із різними країнами – учасниками зовнішньоекономічної діяльності та у різних видах економічної діяльності всередині країн – передусім експортоорієнтованих чи імпортозалежних [1, с.20].

Важливою умовою для ефективного застосування податкових інструментів регулювання зовнішнього сектора економіки є виважена податкова політика, яка спрямована на стимулювання розвитку зовнішньоекономічної діяльності (далі ЗЕД) в країні. Податкова політика у сфері ЗЕД є системою дій та заходів держави, які здійснюються з метою розвитку національної економіки з урахуванням впливу світових тенденцій і внутрішньої економічної кон'юнктури, що втілюється через механізм оподаткування ЗЕД.

Значна частка сучасного міжнародного бізнесу складається з операцій між підрозділами транснаціональних корпорацій. У своїй підприємницькій діяльності ці корпорації постійно шукають способи «оптимізувати» податкове навантаження, тому багато компаній вдаються до трансфертного утворення (далі ТЦУ). Сьогодні, у зв'язку з великими глобалізаційними процесами та зростанням кількості

міжнародних корпорацій, інтерес до цього питання став досить відчутним, у тому числі й в Україні, де трансфертне ціноутворення стало особливо актуальним в останні роки. Вплинули на це й нововведення в Податковому Кодексі.

Трансфертне ціноутворення в Україні регулюється ст. № 39 Податкового кодексу [2] і позначається, як система, у рамках якої визначається «справедлива» ціна послуг і товарів, вартість інших об'єктів договірних відносин в контрольованих операціях, які визнаються таким податковим законодавством. Часто це можуть бути ціни, за якими юридичні особи однієї міжнародної корпорації укладають між собою договори.

Механізми трансфертного ціноутворення між пов'язаними особами дуже часто дають змогу оптимізувати податкове навантаження, надаючи стимул розвитку певним підприємствам і галузям. Однак не слід трансфертне ціноутворення пов'язувати лише з діяльністю великих транснаціональних корпорацій. Цей механізм мінімізації податкових платежів та міжнародного поділу капіталів став широко використовуватися навіть невеликими учасниками міжнародних відносин, які створюють за кордоном свої філії чи представництва і використовують їх як учасників трансфертних операцій. Саме така діяльність стала характерною для багатьох українських суб'єктів міжнародної діяльності, що особливо актуалізує дослідження проблеми трансфертного ціноутворення [3].

Податковий кодекс України встановлює певні критерії, за якими можна визначити, чи є операція контрольованою з метою ТЦУ чи ні; усі ці критерії можна згрупувати за окремими ознаками та виділити чотири основні групи, а саме: перший критерій – суб'єктний склад, який докладно описаний в пп. 39.2.1.1 ПКУ [2]; другий критерій – вид господарської операції; третій критерій – обсяг операції (вартісні ознаки з окремим контрагентом); четвертий критерій – обсяг доходу від діяльності компанії, який вказується в бухгалтерському обліку [4]. Існують методи трансфертного ціноутворення, за допомогою яких необхідно перевірити, чи відповідають контрольовані операції принципу «витягнутої руки». Такі методи визначені в міжнародних нормативних документах і закріплені в українському законодавстві [2, 4]. Список держав, операції з резидентами яких є підставою для податкового контролю у сфері трансфертного ціноутворення в

Україні, зазначений у спеціальному Переліку КМУ. Цей перелік країн був затверджений Постановою № 1045 [4].

Дослідження методичних та законодавчих складових ТЦУ ЗЕД у підприємстві надає змогу зазначити, що правила ТЦУ визначають розрахунок рентабельності для окремих контрольованих операцій, тобто навіть високий прибуток не є гарантією виключення збитковості окремих угод. Існує низка передумов, які повинні бути досягнуті національними податковими системами ще до впровадження трансфертного ціноутворення. Їх можна поділити на три категорії: економічно-політичні, правові передумови та потенціал національної податкової системи. Врахування цих передумов і є запорукою ефективного впровадження трансфертного ціноутворення у підприємницькій ЗЕД.

Список використаних джерел:

1. Волкова О.Г., Луценко І.С., Хомутенко А.В. , Хомутенко В.П. *Оподаткування суб'єктів господарювання: Навчальний посібник* — Одеса, «ВМВ». – 2014. – 418 с.
2. *Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (із змін. і доп.)*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2755-17>.
3. Мушенко Віктор. *Вплив оподаткування на ціноутворення в Україні: фінансово-правові аспекти. Підприємництво, господарство і право*. 2018. №5.193-197. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/5/38.pdf>
4. *Трансфертне ціноутворення в Україні*. <https://tco-audit.com.ua/ua/chto-takoe-transfertnoe-cenoobrazovanie/>.

UDC 332.135+339.924

Novik I.O.

PhD, Assistant Professor

Pererva P.G.

*Doctor of Economic Sciences, Professor
National Technical University "KhPI"*

THE ESSENCE AND FORMS OF INTERNATIONAL COMMERCE

International commerce is trade between companies in different countries or trade between different countries. International trade allows countries to take advantage of competitive advantages in some areas while